

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU

Anne Haapala

PIENVILJELYTILAN KANNATTAVUUS; CASE HEIKKILÄ

LIIKETALOUS, MATKAILU, TIETOJENKÄSITTELY JA VIESTINTÄ, PORI

Liiketalouden koulutusohjelma

Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto

2007

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SUOMEN MAATALOUDEN KEHITYS VUOSINA 1995 – 2004.....	8
2.1 Maatilojen lukumäärä.....	8
2.2 Keskimääräinen peltopinta-ala.....	8
2.3 Maatilojen tuotanto	9
2.4 Viljelijäväestö	9
2.5 Maatalous EU-maissa.....	10
3 HEIKKILÄN TILA.....	11
3.1 Tilan historia	11
3.2 Tilan toiminta nyt.....	12
4 MAATALOUDEN VEROTUS	12
4.1 Maatalouden tuloverotus.....	12
4.1.1 Maatalouden puhdas tulo	13
4.1.2 Maatalouden veronalaiset tulot	13
4.1.3 Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet vähennyskelpoiset menot ...	14
4.1.4 Vähennyskelvottomat menot.....	14
4.2 Alkutuottajan arvonnäisäverotus	15
5 VILJELIJÄN TUET.....	16
5.1 Peltokasvien tuki	16
5.2 Ympäristötuki.....	17
5.3 Luonnonhaittakorvaus.....	18
6 TILAN TOIMINTA LUKUINA.....	19
6.1 Tuloslaskelma	19
6.2 Arvonnäisäverolaskelma.....	20
6.3 Johtopäätös.....	22

7 HEIKKILÄN TILAN MAHDOLLISUUDET TULEVAISUUDESSA.....	22
7.1 Vehnä	23
7.2 Ohra.....	24
7.3 Ruis	25
7.4 Kaura.....	26
7.5 Heinä	27
7.6 Yhteenveto	29

PIENVILJELYTILAN KANNATTAVUUS; CASE HEIKKILÄ

Haapala, Anne
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalous, matkailu, tietojenkäsittely ja viestintä, Pori
Marraskuu 2007
Helkiö, Jarmo
UDK: 631.1, 631.16 ja 658.155
Sivumäärä: 39

Asiasanat: Kannattavuus, viljely, maatalous

Työ käsittelee pienimuotoisen maatalan toimintaa, sen kannattavuutta, tukimahdollisuuksia ja eri toimintatapavaihtoehtoja. Sisältöön kuuluu myös katsaus maatalouden nykytilaan ja –rakenteeseen Suomessa sekä maatalan verotuskysymysten tarkastelua.

Heikkilän tila on kulkenut viljelijän suvussa useiden sukupolvien ajan ja nyt on sen todellisen kannattavuuden selvittäminen ajankohtaista. Työssä tarkastelen vuoden 2005 tulosta ja lasken nykyhintojen mukaan uusia toimintavaihtoehtoja tilalle kannattavuuden parantamiseksi. Viljelijän toiveesta työssä keskitytään viljelyvaihtoehtoihin, karjatalous ei tällä hetkellä ole tilalle ajankohtainen eikä haluttu vaihtoehto.

Useiden eri vaihtoehtojen joukosta, esiin nousi yksi ehdottomasti muita parempi, heinän viljely. Se osoittautui kaikkein tuottavimmaksi ja kannattavimmaksi vaihtoehdoksi kasvattamalla tilan potentiaalisten tulojen määrää ja pienentämällä tilan kustannuksia huomattavasti.

PROFITABILITY OF A SMALL FARM; CASE HEIKKILÄ

Haapala, Anne

Satakunta University of Applied Sciences

Degree programme of Business, Tourism and Culture

November 2007

Helkiö, Jarmo

UDC: 631.1, 631.16 and 658.155

Number of pages: 39

Key words: Profitability, agriculture

The thesis deals with activities, profitability, possibilities for state subsidies and different operating alternatives of a small farm. The content includes also a review of agricultures present condition and structure in Finland as well as examination of taxation of a farm.

Farm Heikkilä has been in the farmers' family for several generations and it is a current time to define its actual profitability. In my thesis I review the offspring of the year 2005 and use current prices to calculate new alternative methods in order to improve profitability. At farmers wish, the thesis focuses in crofting because animal husbandry is not topical or wanted solution for the farm.

From a group of several alternatives I found on which was much better than the others. It was growing hay. It proved to be the most productive and most profitable solution by increasing the amount of potential incomes and reducing substantially the costs.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni perustana on pienviljelytila Heikkilä, joka on ollut perheemme omistuksessa jo sukupolvien ajan. Tarkoitukseni on selvittää kuinka kannattavaa sen toiminta nykyisellään on ja kehitellä vaihtoehtoja, joiden avulla kannattavuutta voisi parantaa. Aiheen valintaa helpotti sen läheisyys ja ajankohtaisuus itselleni henkilökohtaisesti. Tulevaisuudessa tilan toiminta ja omistus tulee jatkuamaan suvun sisällä, tilan jäädessä yhteisomistukseen kolmen sisaruksen kesken. Työni merkittävyyttä lisää juuri lähitulevaisuudessa tapahtuva sukupolvenvaihdos, koska nykyinen toiminnan harjoittaja ei 65 ikävuoden jälkeen enää ole oikeutettu maatalouden tukiin. Pyrkimykseni oli luoda työstäni hyödyllinen apuväline tilan toiminnan kehittämiseksi tulevaisuudessa ja valmis suunnitelmapohja, jota on helppo hyödyntää toiminnan suunnittelussa.

Olen myös sisällyttänyt työhöni laskelmien lisäksi katsauksen maatalouden perustoimintoihin ja rakenteeseen Suomessa. Nykypäivän trendi suuntaa jatkuviin tilakokojen kasvuun ja pienillä tiloilla ei ole mahdollisuutta kilpailla tuotannollaan suurten tuottajien kanssa. Myös tilan tuottojen pienuus lähes järjestään pakottaa viljelijät etsimään maatalouden ohella muita tulonhankintakeinoja, esimerkkeinä matkailutoiminta ja ansiotyöt ulkopuolisilla. Maataloustoiminta on yritystoimintaa ja tämän vuoksi olen perehtynyt myös maatalouden tulojen ja menojen muodostumiseen sekä erityisesti verotuksellisiin menettelytapoihin.

Työssäni tärkeässä asemassa ovat myös maatalouden tuet. Nämä valtion omista varoista sekä yhdessä EU:n kanssa maksettavat tuet ovat monelle pienelle maatilalle elintärkeitä. Kuten laskelmani osoittavat, toiminnan kannattavuus ja positiivisen tuloksen muodostuminen varaa hyvin pitkälle tukien maksamiseen. Olen ottanut käsiteltäväksi ne perustuet, jotka kohdemaitilalle ovat ajankohtaiset. Tukien maailman ollessa niin monitahoinen, olisi niissä käsiteltävää jo aivan omalle työlle. Tämän vuoksi olen pyrkinyt löytämään tuista olennaiset toimintaperiaatteet, jotka työhöni olen sisällyttänyt.

Kaksi viimeistä lukua käsittelevät itse Heikkilän tilan toimintaa. Vertailuvuoden toiminnan tuloksena on tulos vuodelta 2005, jolloin edellisen kerran tilalta tapahtui arvonlisäverollista myyntiä. Vuosi 2006 oli heikko ja viljapelto myytiin pystykauppana, jolloin myyntituloja ei siis käytännössä ollut ollenkaan.

Vaikka olenkin työssäni löytänyt kannattavimman ratkaisun ja toimintatavan Heikkilän tilalle, ei se ole läheskään ainoa toimiva. Nykypäivän markkinat ovat viljanhinnan kohdalla olleet jatkuvasti nousussa, mikä tekee viljanviljelystä jatkuvasti kannattavampaa. Uskon että laskelmieni rakenne helpottaa uusien laskelmien tuottamisen seurattaessa kannattavuusmahdollisuuksien kehittymistä hintojen muutoksien myötä.

2 SUOMEN MAATALOUDEN KEHITYS VUOSINA 1995 – 2004

2.1 Maatilojen lukumäärä

Maatilojen lukumäärä Suomessa vuoden 2005 alussa oli 72 054. Tämä pitää sisälleen Suomen kaikki maatilat riippumatta niiden koosta. Maatilojen lukumäärä on ollut koko ajan laskusuuntainen ja vuodesta 1995 on niiden määrä laskenut 27 910 kappaletta eli 27,9 %. Keskimäärin tilojen vähentymisvauhti on ollut noin 3100 maatilaa vuodessa. Satakunnassa aktiivisesti toimivia, eli viljelyä harjoittavia maataloja oli 5 057 kappaletta ja kokoluokaltaan 5 – 9,99 hehtaarin maataloja Satakunnassa oli 732. Myös tähän kokoluokkaan kuuluvien tilojen määrä on laskenut, laskua vuodesta 1995 on ollut 7695 joka tekee 45 %. Koko maan luvuista tämä määrä on 28 % eli yli viidennes toimintansa lopettaneista tiloista on ollut kooltaan 5 – 9,99 hehtaarin maataloja. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 56 – 57, LIITE 1)

Kun tarkastellaan maatilojen lukumääräistä jakautumista, niin Suomen maatilat ovat keskittyneet Etelä-Pohjanmaalle, Varsinais-Suomeen sekä Pohjanmaalle. Satakunnan alue sijoittuu tilastoissa seitsemänneksi (tarkastelussa mukana 16 työvoima- ja elinkeinokeskusta). Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee noin 10 % Suomen maataloista, kun taas Satakunnan alueella maatilojen osuus on 7 %. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 56 – 57, LIITE 1)

2.2 Keskimääräinen peltopinta-ala

Keskimääräinen maatalan peltopinta-ala Suomessa vuonna 2004 oli 31,40 hehtaaria. Vuodesta 2000 lähtien on luku kasvanut 3,43 hehtaarilla eli 12,3 %:lla. Peltopinta-alan kasvua on ollut havaittavissa jo 90-luvulta lähtien ja tämä kertoo siitä, että nykypäivänä kannattavampia ovat suuret tilakoot ja pienemmät tilat lopettelevat toimintaansa. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 64, LIITE 2)

Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella keskimääräinen peltoala vuonna 2004 oli 30,74 hehtaaria eli lähellä koko maan keskiarvoa. Tässä vertai-

lussa Satakunta sijoittuu hyvin ja keskikooltaan suurempia tiloja löytyy Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueelta, missä tilojen keskimääräinen peltopinta-ala on 40,62 hehtaaria. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 64, LIITE 2)

2.3 Maatilojen tuotanto

Vuonna 1995 maatilojen tuotanto jakautui seuraavasti maatilojen lukumäärän mukaan. Karjataloustuotantoa harjoitti 53 745 (53,8 %) maataloista, viljelytuotantoa 42 287 (42,3 %) maataloista ja muuta tuotantoa loput 3 932 (3,9 %) maataloista. Vuonna 2004 suurin osa maataloista harjoitti kuitenkin viljelytuotantoa. Viljelytilojen lukumäärä oli 41 737 eli 57,9 % kaikista tiloista. Vastaavasti karjataloustuotantoa harjoittavien tilojen lukumäärä laski 29 881:een eli 41,5 %:iin tiloista. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 66, LIITE 3)

Viljelytaloudesta suurimman osan muodostaa itse viljanviljely (40,2 %), erikois-, puutarha- ja muu kasvinviljely ovat vähäisempiä tuotantosuuntia. Karjataloudessa yleisintä on lypsykarjan pito, jota harjoittaa 24,3 % karjataloista. Muita tuotantosuuntia maataloudessa ovat nautakarjatalous 6,6 %, sikatalous 4,7 %, siipikarjatalous 1,4 % ja yhtenä merkittävänä tuotantosuuntana viimeisen 10 vuoden aikana hevostalous 3,0 %, joka jo pitkän aikaa on ollut noususuhdanteinen tuotannonala. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 66, LIITE 3)

2.4 Viljelijäväestö

Vuonna 2003, viljelijöiden lukumäärä Suomessa oli 79 574. Näistä miehiä oli 87,7 % ja vastaavasti naisia 12,3 %. Lisäksi viljelijäväestöön voidaan lukea myös viljelijöiden puoliset sekä muut perheenjäsenet, mikä nostaa viljelijäväestön määrän Suomessa 166 601 henkilöön. Viljelijäväestöön usein sisällytetään myös maataloille vakituisesti palkatut henkilöt ja vuonna 2003 tällaisia maatalouden työntekijöitä Suomessa oli 4 492 henkilöä. Sukupuolijakauma maatalouden palkatussa työväestössä oli; miehiä 64,7 % ja naisia 35,3 %. Luvut viittaavat siihen, että yrit-

täjänä maatilatalous houkuttaa enemmän miehiä, kun taas työllistymisen kannalta myös naiset ovat kiinnostuneita maataloustyöstä. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 98, LIITE 4)

Suomessa viljelijöiden keski-ikä vuonna 2004 oli 48,9 vuotta. Vanhimmat viljelijät löytyivät Ahvenanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueelta sekä Uudeltamaalta, kun taas keski-ikänsä nuorimmat viljelijät harjoittivat toimintaansa Pohjanmaan ja Lapin alueilla. Satakunnassa viljelijöiden keski-ikä oli 49,7 vuotta, eli hieman koko maan keski-ikää korkeampi. Nuoria, alle 40 vuotiaita viljelijöitä Satakunnassa oli 762 henkilöä eli 18,1 % Satakuntalaisista viljelijöistä. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 99, LIITE 5)

Vuonna 2003, noin 28 % viljelijöistä työskenteli viljelytoimintansa lisäksi päätoimisesti ulkopuolisella työnantajalla. Tämä on huomattavasti yleisempää pientilojen viljelijöiden kuin suurtilallisten ja karjataloustuotantoon erikoistuneiden maatilanharjoittajien kohdalla. Satakunnan alue sijoittuu työ- ja elinkeinokeskusten välisessä vertailussa ensimmäiseksi alueena, jossa on eniten päätoimisesti työssäkäyviä ja samalla maatilatoimintaa harjoittavia viljelijöitä. (EuroJyvä, maatilat suomessa ja EU:ssa, 91 – 93)

2.5 Maatalous EU-maissa

EU:n alueella oli vuonna 2003 maatalouskäytössä 323 645 000 hehtaaria maata ja maatilojen lukumäärä oli 6 238 580. Näissä luvuissa ovat mukana vuoden 2003 EU-maat, joita oli siis 15 kappaletta. (LIITE 6) Eniten maatiloja oli Italiassa, noin 2 000 000 kappaletta sekä Espanjassa, jossa oli noin 1 200 000 maatilaa. (LIITE 8) EU:n alueella työllisyys jakautui vuonna 2003 maa- ja metsätalouteen sekä kalastukseen 4,0 %, teollisuuteen 24,6 % sekä muihin toimialoihin 71,4 %. Suurin maatalouden työllistäjistä oli Puola, jossa 18,4 % työllisestä työvoimasta toimi maataloudessa. Muita suurimpia maatalouden työllistäjiä olivat Liettua 17,8 %, Kreikka 16,0 %, Latvia 13,4 %, Itävalta 12,9 %, Portugali 12,6 % sekä Slovenia 10,9 %. (LIITE 7) Työllisyyden luvuissa mukana ovat tämänhetkiset 25 EU-maata. (Maatilatilastollinen vuosikirja 2005, 243 – 245)

3 HEIKKILÄN TILA

Tilan, jota opinnäytetyöni koskee, nimi on Heikkilä. Tilan kokonaispinta-ala on 9,3 hehtaaria ja tästä peltoaluetta on 7,6 hehtaaria. Tämän lisäksi tilaan kuuluvat kaksi metsäpalstaa jotka eivät ole itse tilan rajojen lähituntumassa. Toinen metsäpalstoista on nimeltään Hämeenmaa ja sen pinta-ala on 9,4 hehtaaria. Toinen palsta, Ojantausta, on kooltaan 1,7 hehtaaria. Tällä hetkellä tilan omistaa Arja Haapala ja edellä mainitut palstat yhteenlukien on maaomistuksen määrä 20,4 hehtaaria. Tila sijaitsee Luvialla Korvenkylässä.

3.1 Tilan historia

Suvulle tilan on ostanut Kaarlo Koski vuonna 1916. Tilan aikaisempi omistaja oli Isak Heikkilä, josta tilan nimikin juontaa. Kaarlo Koski oli tilan nykyisen omistajan äidin äidin isä. Kaarlo Kosken tyttäret Aina ja Fiina Koski ostivat tilan perikunnalta itselleen vuonna 1926. He laajensivat maaomistustaan vuonna 1929 ostamalla samassa kylässä asuvilta Aina ja Vihtori Laurilalta Hämeenmaametsäpalstan. Vuonna 1947, Aina Kosken tytär Kaino Koski ja hänen aviomiehensä Andreas Kaukonen ostivat tilan edelleen itselleen Aina ja Fiina Koskelta. Myös he lisäsivät maata tilaan, kun he vuonna 1969 ostivat Ojantaustametsäpalstan Helga ja Sulho Luotoselta. Tilan nykyisellä omistajalla, Kaino ja Andreas Kaukosen tyttärellä, tila on ollut vuodesta 2002 lähtien, jolloin hän peri tilan itselleen. Nykyisellä omistajalla on kolme tytärtä, joten ajan kuluessa ja heidän jatkaessaan aikanaan tilan toimintaa, jatkuu myös tilan naisomistajien linja. (Kauppakirjat)

Tilatoiminnan alussa, tilalla oli neljä lehmää ja vasikoita, hevonen sekä kanoja. Tilalla viljeltiin myös viljaa sekä tilan eläimille heinää. 1950-luvulta noin 1970-luvulle, tilalla viljeltiin myös sokerijuurikasta noin 0,5 hehtaarin alueella. Viljeltyjen sokerijuurikkaiden naateista tehtiin tilan lehmille AIV-rehua. Tilalla oli hevonen maatalouskäytössä noin 1960-luvun puoliväliin asti ja 1960-luvun lopussa

hankittiin tilalle traktori. Lehmistä luovuttiin 1970-luvun puolivälissä ja kanoja tilalla on ollut vuoteen 1990 asti. (Arja Haapala)

3.2 Tilan toiminta nyt

Nykyään tilan toiminta on hiipunut. Tilan omistaja käy kokopäiväisesti töissä ulkopuolisella työnantajalla, joten aikaa tilan täysipäiväiseen hoitoon ei ole. Viljaa viljellään edelleen, lähinnä tukien saamisen vuoksi. Viljelyssä ovat kaura sekä ohra ja sato myydään rehuviljaksi. Tila on viljelytoiminnassaan riippuvainen alihankintana ostettuihin palveluihin, kuten kylvöön ja puintiin. Tilalla kasvatetaan omistajan perheen omaan käyttöön vihanneksia sekä perunaa. Lisäksi yksi tilan omistajan tyttäristä pitää tällä hetkellä myös hevosiaan tilalla. Sen vuoksi osa peltoalasta onkin jälleen heinäviljelykäytössä hevosten ruokintaa varten. Myös heinänteossa turvaututaan ulkopuolisiin palveluihin, heinän kaatajana ja paalaajana toimii toinen maanviljelijä. Metsätaloustoimintaa ei myöskään ole, ainoastaan kunnossapidollisia hakkuita tehdään ja näin saadaan talon lämmitykseen tarvittavat halot.

4 MAATALOUDEN VEROTUS

4.1 Maatalouden tuloverotus

Maatilatalouden tuloverolain 2§:n toinen momentti määrittelee maatilán itsenäiseksi taloudelliseksi yksiköksi, jolla harjoitetaan maataloutta tai metsätaloutta tai molempia samanaikaisesti. Maatilán tulosta laskettaessa, maatalouden puhtaasta tulosta vähennetään maatalouden harjoittamisesta syntyneet velan korot sekä indeksi- ja kurssitappiot. Maatalouden puhdas tulo sisältää kaikkien maataloudenharjoittajan puhtaiden tulojen yhteismäärän, muodostuu se sitten yhdestä tai useammasta tilasta. (MaatVL 3§)

Maatalouden yritystulot verotetaan ansiotulona sekä pääomatulona. Pääomatulon määrä saadaan laskemalla edellisen verovuoden päättyessä olevalle maatalouden nettovarallisuudelle 20 %:n tuotto. Loput tuloista verotetaan verovelvollisen ansiotulona. (TVL 38§) Pääomatulona verotetaan myös muun muassa omaisuuden tuotto ja sen luovutuksesta saatu voitto, korkotulot ja vuokratulot. (TVL 32§)

4.1.1 Maatalouden puhdas tulo

Maatalouden verovuoden puhdas tulo saadaan vähentämällä maataloudesta rahana tai rahanarvoisena etuutena verovuotena saaduista tuloista niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Veronalaiseksi tuloksi ei kuitenkaan lueta verovelvollisen ja hänen perheensä omaa käyttöä, eli tilalta käytettyjen maataloustuotteiden ja puutarhatuotteiden luovutushintaa. Kyseisten tuotteiden tuotantokustannukset ovat kuitenkin vähennyskelpoisia, mikäli samoja tuotteita tuotetaan myös myyntitarkoitukseen. (MaatVL 4§)

4.1.2 Maatalouden veronalaiset tulot

Maatalouden veronalaisia tuloja on ensisijaisesti maatalous- ja puutarhatuotteista sekä kotieläimistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet. Veronalaista tuloa muodostuu myös maatalouteen kuuluvien rakennuksen tai sen osan, koneiden, kaluston ja laitteiden luovutushinnoista tai muista vastikkeista. Maatalouden harjoittamiseen saadut avustukset ja korvaukset ovat myös niin ikään veronalaista tuloa. Mikäli tilalta otetaan soraa, savea, multaa ynnä muuta sellaista myyntitarkoituksessa, luetaan näiden luovutushinnat veronalaiseen tuloon. Myös kalastuksella ja metsästyksellä saatujen tuotteiden luovutushinnat luetaan tuloksi.

Maatalouden veronalaiset tulot pitävät sisällään myös korko- ja vuokratuloja. Koneista, kalustosta, laitteista, hevosista ynnä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat sekä tilasta tai sen osasta saadut vuokrat ovat verovuoden veronalaista tuloa. Mikäli maatilatalouden omaisuus tuottaa korkoa, on tämä veronalaista tuloa, sa-

moin omaisuuden mahdollisesti tuottamasta osingosta 70 % luetaan tuloksi. (MaatVL 5§)

4.1.3 Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet vähennyskelpoiset menot

Maatalouden veronalaisesta tulosta saa vähentää maataloudessa työskennelleiden henkilöiden rahana maksetut palkat sekä heidän ja heidän omaistensa eläkkeet. Maataloutta varten hankitut siemenet, lannoitteet, maanparannus- ja kasvinsuojeluaineet, rehut, poltto- ja voiteluaineet sekä maatalouden aiheuttamat sähkömenot ovat luonnollisesti suoraan vähennyskelpoisia. Maatalouden harjoittamista varten hankittujen kotieläinten hankintamenot sekä karjantarkkailun ja – lääkinnän, sekä viljavuustutkimuksen ynnä muiden sellaisten menot voidaan vähentää veronalaisesta tulosta. Tilalle rakennettavien rakennusten sekä hankittavien maatalouskoneiden, -kaluston ja – laitteiden ja esimerkiksi salaojien hankinta- ja perusparannusmenot ovat vähennyskelpoisia. (MaatVL 6§)

Vähennyskelpoisiin menoihin luetaan myös tilan rakennusten ja muun maatalousomaisuuden vakuutusmaksut, rakennusten, koneiden, kaluston ynnä muiden sellaisten korjaus- ja kunnossapitomenot sekä tilan maatalouskäytössä olevien rakennusten valaistus- ja lämmitysmenot. Lisäksi maatalousmaan, rakennusten, koneiden ja kaluston vuokrat voidaan vähentää, kuten myös kiinteistövero siltä osin kuin se kohdistuu maatalouden käytössä olevaan kiinteistöön. (MaatVL 6§)

4.1.4 Vähennyskelvottomat menot

Maatalouden tuloverotuksessa vähennyskelvottomia menoja ovat verovelvollisen puolisolleen suorittamat palkat, menot jotka aiheutuvat verovelvollisen asuntona tai muutoin yksityistaloudessa käytetystä rakennuksesta sekä luontoisedut, jotka on saatu maataloustuotteina. Myöskään verovelvollisen tai hänen perheensä yksityistalouteen tehdyt työt ja niiden menot eivät ole vähennyskelpoisia maatalouden tuloverotuksessa. (MaatVL 7§)

4.2 Alkutuottajan arvonlisäverotus

Alkutuotantona pidetään maatalouden, metsätalouden, puutarhatalouden, metsästyksen, kalastuksen ynnä muiden vastaavien toimintojen harjoittamista. Alkutuoannon harjoittajaa velvoittaa arvonlisäverolain yleiset verovelvollisuuden periaatteet ja alkutuottaja suorittaa arvonlisäveroa tuottamiensa tuotteiden myynnistä. Hänellä on vastaavasti oikeus vähentää tuotantonsa harjoittamiseen liittyvistä hankinnoista suorittamansa arvonlisäverot. Alkutuottajat antavat arvonlisäverotuksen veroilmoituksensa kalenterivuodelta ja sen viimeinen jättöpäivä on kalenterivuotta seuraavan helmikuun viimeinen päivä. (Verohallituksen julkaisu 189.04. Arvonlisäverovelvollisen opas 2004. s.65)

Alkutuottajan on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvolliseksi silloin, kun hänen liikevaihtonsa tilikaudelta on yli 8500 €. Jos alkutuottaja ei toimi verovelvollisena ja liikevaihto ylittää tämän rajan, on hänen suoritettava koko tilikauden myynnistä vero täysimääräisenä. Vaikka alkutuottajan liikevaihto ei ylittäisikään 8500 €:n määrää, voi hän hakeutua verovelvolliseksi vapaaehtoisesti. Tällöin alkutuottaja saa arvonlisäverovähennysoikeuden tuotantopanoshankintoihinsa ja hän tilittää suorittamastaan myynnistä arvonlisäveron. (Verohallituksen julkaisu 189.04. Arvonlisäverovelvollisen opas 2004. s.69)

Arvonlisäverovelvollisen alkutuottajan verokannat ovat seuraavat; elintarvikkeiden ja rehujen verokanta 17 %, puutavaran, majoitustoiminnan ja elävien eläinten myynti 22 %. Arvonlisäverotuksen ulkopuolelle jäävät itse poimitut luonnonmarjat ja sienet sekä näiden myynti. Verovelvollinen laskee kultakin kalenterivuodelta tilitettävän veron itse. Vero lasketaan myynneistä suoritettavien ja ostoista vähennettävien verojen erotuksena. Mikäli ostoista vähennettävien verojen osuus on myynnistä maksettavia veroja suurempi, on verovelvollisella alkutuottajalla oikeus arvonlisäveron palautukseen, mikä maksetaan kalenterivuodelta veroilmoituksen perusteella. (Verohallituksen julkaisu 189.04. Arvonlisäverovelvollisen opas 2004. s. 66, 70)

Jotta alkutuottaja voisi vähentää arvonlisäveronsa, on hänen noudatettava samoja menettelytapoja kuin arvonlisäverovelvollisten elinkeinonharjoittajienkin. Tämä

koskee muun muassa laskumerkintöjä ja kirjanpitoa tai muistiinpanoja. Myyntilaskusta on käytävä ilmi suoritettavan veron määrä myytäessä toiselle verovelvolliselle ja myös veroerittely on tarpeen sisältyä laskuun. Myyntilaskuun on merkittävä suoritettavan veron euromäärä jokaiselta verokannalta erikseen. Suoramyyntistä verovelvollinen voi kirjoittaa käteiskuitin. Verovelvollisen kirjanpidosta tai muistiinpanoista on kyettävä saamaan veron määräämistä varten tarvittavat tiedot sekä niihin liitettävistä tositteista tulee ilmetä tulot ja niistä johtuvat menot, arvonlisäveron määrät, veron perusteet sekä tulonhankkimistoimintaa varten saadut tuet. (Verohallituksen julkaisu 189.04. Arvonlisäverovelvollisen opas 2004 s. 65 – 71)

5 VILJELIJÄN TUET

Maatalouden tukijärjestelmässä tapahtui vuonna 2006 muutos, jossa suurin osa EU:n suoraan rahoittamista tuista siirrettiin tilatukijärjestelmään. Työni kohteena olevaa Heikkilän tilaa muutos koski lähinnä siten, että sen vuonna 2005 saamat tuet kulkevat nykyään tilatuki – nimen alla, sisällön pysyessä kuitenkin samana. Tässä luvussa keskityn kuitenkin vain niihin tilatuen osiin, jotka vuonna 2005 olivat Heikkilän tilatoiminnassa ajankohtaisia.

5.1 Peltokasvien tuki

Peltokasvien tuki on kokonaan EU rahoitteinen tukimuoto. Sitä maksetaan tukikelpoisten viljojen viljelijöille pinta-alaperusteisesti. Tukikelpoisia viljoja ovat viljat, valkuaisainekasvit, öljykasvit ja – pellava sekä kuitupellava ja – hamppu. Myös säilörehunurmen viljely on tukikelpoista toimintaa ja oikeuttaa peltokasvien tukeen. Peltokasvien tukea voidaan edellisten kasvien lisäksi hakea myös kesantomaalle. (Hakuopas 2005. s. 33 – 34)

Jotta peltokasvien ja säilörehunurmen viljelylle voidaan peltokasvien tukea hakea, on niitä viljeltävä paikkakunnan tavanomaisen viljelytavan mukaisesti. Tavanomainen viljelytapa edellyttää tarkoituksellista pellon muokkausta ja lannoitusta, tasaista kylvää, alueelle sopivaa kasvilajiketta, kasviensuojelua ja riittävää kylvömäärää sadon saavuttamiseksi. Viljelyllä tulee pyrkiä tuottamaan korjuu ja markkinakelpoinen sato. (Hakuopas 2005. s. 34)

Tukea maksetaan tuotantoalueittain, joita ovat alueet A, B – C1 ja C2 – C4. Tuotantoalue määräytyy satotason mukaan. Tuotantoalueella A satotuotanto on 3,4 tonnia hehtaarilta, B – C1 alueella 2,8 tonnia ja C2 – C4 alueella 2,3 tonnia hehtaarilta. (Hakuopas 2005. s. 37)

5.2 Ympäristötuki

Ympäristötuki, eli maatalouden ympäristötuen perus- ja lisätoimenpiteiden tuki maksetaan viljelijöille, jotka ovat antaneet ympäristösitoumuksen. Ympäristösitoumus on viisivuotinen ja se koskee maatilaa koko peltoalaa. Ympäristötösitoumus edellyttää että viljelijä toteuttaa viljelyn ympäristösuunnittelua ja – seurantaa, peltokasvien peruslannoitusta, kasviensuojelua sekä luonnon monimuotoisuuden ja maiseman ylläpitämistä. (Hakuopas 2005. s. 70 – 73)

Ympäristötuki on osittain EU:n rahoittama tukimuoto ja sen määrä vaihtelee tilatyypin ja viljeltävän kasvin mukaan. Tuki maksetaan vuosittain tukikelpoisiksi hyväksytyille viljelyksessä oleville peltoaloille, jotka hakija ilmoittaa hakulomakkeella. Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tukien ehtoja on noudatettu. Viljelijän tulee myös noudattaa toiminnassaan tavanomaista hyvää maatalouskäytäntöä, joka sisältää tavanomaisen hyvän viljelytavan sekä ympäristölainsäädännön ja – määräysten noudattamisen. (Hakuopas 2005. s. 70 – 73)

Ympäristötukeen liittyy läheisesti ympäristötuen kansallinen lisäosa. Se on tuki, joka maksetaan kokonaisuudessaan kansallisista määrärahoista. Ympäristötuen kansallista lisäosaa voi hakea viljelijä, jolle maksetaan myös ympäristötukea ja joka noudattaa ympäristötuen sitomusehtoja. Myös kansallisen lisäosan haussa

annetaan sitoumus, jossa sitoudutaan ympäristötuen ehtojen noudattamiseen samaksi ajaksi kuin mikä on ympäristösitoumuksessakin. Ympäristötuen kansalliseen lisäosaan oikeuttavia kasveja ovat muun muassa vehnä, mallasohra, rehuvilja, tärkkelysperuna, sokerijuurikas, ruis- ja öljykasvit, avomaanvihannekset, omenat sekä marjat. (Hakuopas 2005. s. 80 – 81)

5.3 Luonnonhaittakorvaus

Luonnonhaittakorvaus on yhteneväinen ympäristötuen kanssa. Sitä maksetaan viljelijöille, jotka ovat antaneet viisivuotisen luonnonhaittakorvaussitoumuksen. Myös luonnonhaittakorvaus on vain osittain EU:n rahoittama tukimuoto ja se maksetaan peltoalan perusteella. Tukea maksetaan vain sellaisille peltolohkoille, jotka on vuosittaisessa tukihakemuksessa ilmoitettu pelto- ja puutarhakasvien viljelyaloiksi. Näiden alojen tulee myös olla hyväksytyjä tukikelpoisiksi esimerkiksi peltokasvien tukeen. Luonnonhaittakorvausta ei voi saada aloille, jotka ovat tilapäisesti viljelemättä tai käytössä kasvimaana. Luonnonhaittakorvausta voi saada koko Suomen alueella ja sen suuruus määräytyy samojen tuotantoalueiden mukaan kuin peltokasvien tukikin. Jotta tila voi saada luonnonhaittakorvausta, tulee sen täyttää samat vaatimukset kuin ympäristötuen saaminenkin edellyttää. (Hakuopas 2005. s. 69 – 70)

Luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa on luonnonhaittakorvaukseen liittyvä lisätuki jota maksetaan kasvinviljelytiloille. Pääasiassa se on kuitenkin tarkoitettu kotieläintiloille ja – tuotantoon. Lisäosaa maksetaan aloille, joille maksetaan myös luonnonhaittakorvausta ja joilla noudatetaan luonnonhaittakorvauksen sitoumusehtoja. Lisäosaa voi hakea tukikelpoiseen tuotantoon käytetylle peltoalalle ja kasvinviljelytilat ovat oikeutettuja luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan perusosaan. Kotieläintilat saavat perusosan lisäksi kotieläintilan korotuksen. (Hakuopas 2005. s. 78 – 79)

6 TILAN TOIMINTA LUKUINA

6.1 Tuloslaskelma

Laskin Heikkilän tilan toiminnan tuloksen toimintavuodelta 2005. Luvut sain viljelijän omista muistiinpanoista, kuiteista sekä vuoden 2005 verotuspäätöksestä.

Taulukko 1 kertoo, kuinka maatalouden tulos ja samalla sen verotuksessa käytettävä puhdas tulo ovat muodostuneet. Tulot ovat ajoittuneet vain muutamalle kuu-kaudelle ja tuloeriä on myös vähän. Suurin osa tuloista muodostuu maatalouden tuista ja muita tuloja ovat ainoastaan tulot viljan myynnistä. Tukien osuus kaikista tuloista on 75 %, joten jo se kertoo, miten tärkeitä tuet Heikkilän tilalle ovat. Mikäli tukia ei maksettaisi, muodostuisi tulos täysin toisenlaiseksi, eli tila tuottaisi tappiota lähes 980 €.

TAULUKKO 1. Maatalouden puhdas tulo

MAATALOUDEN PUHDAS TULO		
TULOT		€
Helmikuu		
Syyskuu	Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23
	Luonnonhaittakorvaus	1548,00
	Ympäristötuki	904,70
	Viljan myynti	1371,99
Marraskuu		
Joulukuu	Luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa	145,05
Tulot yhteensä	Peltokasvien tuki	<u>1275,98</u>
		5488,95
MENOT		
		€
Huhtikuu		
	Delvac (Moottoriöljy)	27,05
	Traktorin sisä- ja päällyskumi	13,00
Toukokuu		
	Apulanta	81,97
Kesäkuu		
	K-hormo MCPA (rikkaruohomyrkky)	47,54
	Kylvötyöt	675,00
Heinäkuu		
	Polttoöljy	21,64
	Heinätyöt	270,00
Syyskuu		
	Perunannostokoneen nivelakseli	57,38
Lokakuu		
	Viljan puinti	510,00
	Viljan kuivaus	434,50
Marraskuu		
	Metsänhoitomaksu	45,40
	Polttoöljy	12,79
Muut menot		
	Pienviljelijäyhdistyksen jäsenmaksu ym.	<u>155,10</u>
Menot yhteensä		2351,37
MAATALOUDEN TULOS		3137,58 €

Tulot myös jaksottuvat hyvin epätasaisesti, painottuen loppuvuoteen. Viljan myynnissä tähän on täysin ymmärrettävää, johtuen sadonkorjuun ajankohdasta. Koska menot ajoittuvat kevääseen ja kesään, ei toimintavuoden tuloja voida hyödyntää samana vuoden menoissa. Tämän vuoksi toiminta on voitava rahoittaa edellisen vuoden tuloista tai tarjolla on oltava vaihtoehtoinen rahoituslähde, Heikkilän tilan tapauksessa viljelijän ansiotyö.

Heikkilän tilan menot koostuvat tarvikkeista, kuten polttoöljyistä ja varaosista, lannoitteista sekä ulkopuolisilla teetetyistä töistä. Lisäksi menoina on vähennetty pienviljelijäyhdistyksen jäsenmaksu ja muun muassa maatalouden sähkönkäytön osuus. Ulkopuoliset työt muodostavat suurimman osan menojen kokonaismäärästä, niiden osuus on 80,4 %. Tämä tietysti heijastuu polttoöljyjen ja varaosien pieneen osuuteen, 5,6 %, koska ulkopuolisten töiden vuoksi ei omalle kalustolle kohdistu paljonkaan käyttöä eikä kulumista. Koska omaa kalustoa ei viljelytoiminnassa ole käytössä, en ole sisällyttänyt niihin kohdistuvia poistoja laskelmiini. Näiden kahden luvun suhdetta muuttaisivat investoinnit omaan kalustoon ja itse tehtävien töiden lisääminen, tällöin menojen määrä pienenesi. Esimerkiksi kylvökoneen omistus pienentäisi menoja 675 € eli 28,7 %, kylvötöiden ollessa suurin yksittäinen menoerä. Tässä ei kuitenkaan ole huomioitu koneen hankinnan kustannuksia. Toiminnan kuitenkin ollessa näin pienimuotoista, on pyrkimyksenä löytää tuottava toimintatapa ilman investointitarvetta.

6.2 Arvonlisäverolaskelma

Heikkilän tilalla harjoitetaan arvonlisäverollista alkutuotantoa. Vaikka tulos ei pienuutensa vuoksi edellytä arvonlisäverovelvollisuutta, on verovelvollinen toiminta kuitenkin kannattavampi vaihtoehto. Tämä johtuu tilan tulojen ja menojen suhteesta, vähennyskelpoisia menoja on runsaasti, kun taas arvonlisäverollinen myynti ja suoritettavan veron osuus on vähäinen.

TAULUKKO 2. Maatalouden arvonlisäverolaskelma

MAATALOUDEN ARVONLISÄVEROLASKELMA

Myynnistä suoritettava vero		€
Viljan myynti 17 %		233,24
Ostoista vähennettävä vero		€
Delvac 22%		5,95
Apulanta 22%		18,03
K-hormo MCPA 22%		10,46
Kylvötyöt 22%		148,50
Polttoöljy 22%		7,57
Perunannostokoneen nivelakseli 22%		12,62
Viljan puinti 22%		112,20
YHTEENSÄ		315,33
SUORITETTAVAA ARVONLISÄVEROA		-82,09 €

Taulukosta 2 ilmenee, kuinka toiminnasta suoritettava vero on muodostunut. Suoritettavan veron osuus syntyy vain viljan myynnistä. Vähennettävä vero kertyy useammasta erästä. Vähennyskelpoisia ovat moottori- ja polttoöljyt, apulannat ja rikkaruohomyrkyt, kylvö- ja puintityöt sekä varaosat. Vuoden 2005 toiminnasta ei syntynyt suoritettavaa veroa ollenkaan, vaan vero jäi negatiiviseksi. Tämä summa palautetaan verovelvolliselle.

Arvonlisäverolaskelmasta puuttuu muutama erä; heinätyöt, viljan kuivaus sekä muut menot ja metsänhoitomaksu. Nämä menot eivät ole arvonlisäverotuksessa vähennyskelpoisia. Viljan kuivaus on tapahtunut pienviljelijäyhdistyksen välineillä ja yhdistyksen toiminta, kuten sen jäsenmaksukaan, eivät ole arvonlisäverollista toimintaa. Myöskään metsänhoitomaksu ei sisällä arvonlisäveroa. Normaalitilanteessa heinätyöt ulkopuolisella teetettynä olisivat vähennyskelpoisia, mutta vuonna 2005 työn on tehnyt henkilö, joka ei ole toiminnastaan arvonlisäverovelvollinen. Näin ollen vähennettävää veroakaan ei tästä erästä ole syntynyt.

6.3 Johtopäätös

Tuloslaskelma osoittaa, että tilan toiminta pienuudestaan huolimatta tuottaa tuloa, joskin vähäistä. Kun ajatellaan tuloksen saavuttamiseksi vaadittua työmäärää, ei se kuitenkaan ole riittävä. Vuoden työstä 3 000 € ei ole millään mittapuulla sopiva korvaus, eikä nykyisellä toiminnalla ja tuloksella viljelijä pystyisi itseään elättämään. Tulos osoittaa sen, että tilalle on lähes välttämätöntä löytää toisenlaisia toimintatapoja, joilla tulojen määrää pystyttäisiin nostamaan tai menoja pienentämään. Parhaassa toimintatavassa toteutuisivat molemmat tilanteet.

7 HEIKKILÄN TILAN MAHDOLLISUUDET TULEVAISUUDESSA

Heikkilän tilan peltoala on jaettu viiteen eri lohkokoon. Lohkot on eritelty taulukossa 3 ja liitteessä 9 oleva kuva tilasta kertoo, kuinka eri lohkot tilan alueelle sijoituvat.

TAULUKKO 3. Heikkilän tilan peltolohkot

HEIKKILÄN TILAN PELTOLOHKOT		
LOHKO	NIMI	ALA / ha
00061	Suutari	2,34
00062	Säili	2,19
00063	Kuokkamaa	0,52
00064	Trekolintaus	1,13
00065	Savimaa	1,56
Yht.		<u>7,74</u>

Vuonna 2005 oli heinää viljelty Savimaalle ja noin 0,13 hehtaarin alalle Kuokkamaata. Trekolintauksesta 0,20 hehtaaria oli perunanviljelykäytössä ja loput viljelymaasta oli kauralla. Heinämaan määrä oli siis yhteensä 1,69 hehtaaria ja se tuotti heinää noin 550 paalia, eli 6 600 kg. Kauran viljelyala oli 5,85 hehtaaria ja tuotantomäärä tarkasteluvuotena oli 17,8 tonnia.

Kun suhteutetaan tuotantomäärät viljeltyyn alaan, tuottaa vilja 3,5 tonnia hehtaarilla ja heinämaa noin 3 900 kg hehtaarilla. Suunnitelmalaskelmissani aion käyttää näitä samoja suhteellisia tuotantomääriä. Vaikka todellisuudessa eri viljalajien tuotantomäärät voivatkin poiketa toisistaan, laskelmissani tuotantomäärä on vakio. Tuotantomäärään vaikuttavat monet ulkoiset tekijät, kuten esimerkiksi säätila sekä lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö. Koska näiden tekijöiden vuoksi toisena vuotena kylvö voi tuottaa eri tavalla kuin toisena, katson että tuotantomäärä pidemmällä aikavälillä muodostuu eri viljalajeilla keskimääräisesti samansuuriseksi. Suhteutan myös ulkopuolisten töiden, kuten kylvön, puinnin ja heinänteon kustannukset hehtaareittain. Laskelmissani tulen pitämään perunanviljelyalan samansuuruisena enkä aio sisällyttää sitä suunnitelmiini. Tämä sen vuoksi, että nykyisellään perunantuotanto riittää kattamaan viljelijätalouden oman tarpeen eikä tarkoituksena ole laajentaa tuotantoa myyntiin. Suunnitelmissani myös tukien määrä tulee pysymään samana, koska kaikki suunniteltu toiminta sisältyy tilatuen piiriin ja on tukioikeutettua. Siemenviljojen, apulantojen ja torjunta-aineiden tarvittavat käyttömäärät ovat määriä, joita viljelijä on käyttänyt toiminnassaan tähänkin asti.

7.1 Vehnä

Kylvettäessä vehnää, siemenviljan tarve on noin 230 kg / hehtaari eli siemenviljaa vaaditaan 1 734 kg. Siemenviljan myyntierä on 40 kg:n säkki, jonka hinta on 16,18 € (13,26 € ilman arvonlisäveroa), jolloin tilalle tarvittavan siemenviljan kokonaishinnaksi tulee 695,62 € (570,18 €). (Agrimarket Pori, 12.9.2007)

Apulannan tarvittava määrä hehtaarille on 400 kg eli yhteensä 3 tonnia. Kevätviljan Y3 lannoitteen hinta tonnilta on 307 € (251,64 €), eli lannoitekustannukset ovat 921 € (754,92 €). (Pyssykankaan Talouskauppa, 12.9.2007)

Viljan torjunta-aineet muodostavat kolmannen muuttuvan kustannuserän. Torjunta-ainetarve koko peltoalalle on 25 litraa. Käytettävä K-hormo MCPA myydään 10 litran astioissa hintaan 58 € (47,54 €). Torjunta-ainekustannuksiksi muodostuu 174 € (146,62 €). (Pyssykankaan Talouskauppa, 12.9.2007)

Vuonna 2007 vehnän myyntihinta on noin 200 € / tonni (170,94 €) ja tuotantomäärä 7,54 hehtaarilla on 26,39 tonnia. Lisäksi oletan, että polttoöljy, varaosakulut sekä muut kulut säilyvät samoina. Näillä luvuilla Heikkilän tilan tuloslaskelma muodostuisi seuraavanlaiseksi.

TAULUKKO 4. Tuloslaskelma, vehnä

TULOSLASKELMA, VEHNÄ

TULOT	€	alv	
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23		
Luonnonhaittakorvaus	1548,00		
Ympäristötuki	904,70		
Luonnonhaittakorvauksen kans. lisäosa	145,05		
Tilatuki	1275,98		
Viljan myynti	4511,11	766,89	17 %
Tulot yhteensä	8628,07	766,89	
MENOT	€		
Siemenvilja	570,18	125,44	22 %
Kylvötyöt	870,00	191,40	22 %
Apulanta	754,92	166,08	22 %
K-hormo MCPA	146,62	32,26	22 %
Viljan puinti	657,33	144,61	22 %
Viljan kuivaus	560,03		
Öljy-, varaosakulut	131,86	29,01	22 %
Muut maksut	200,50		
Menot yhteensä	3891,44	688,80	
TULOS JA TILITETTÄVÄ ALV	4736,63	78,09	

Viljelemällä tilalla vain vehnää, tuottaisi tila 1 600 € enemmän kuin tarkasteluvouden tuotto. Myös arvonlisäverolaskelma muuttuu ja viljan myyntitulojen kasvun seurauksena muodostuu tilalle tilitettävää arvonlisäveroa noin 80 €.

7.2 Ohra

Koska eri viljalajien kylvö ei merkittävästi poikkea toisistaan, pysyvät luvut jotka vehnän osalta laskin lähestulkoon samana. Muutoksia on siemenviljan sekä myynnin hinnoissa.

Siemenviljan tarve määrällisesti on siis kuten edellä, 1 734 kg. Ohran siementä on tarjolla useita eri lajikkeita, viljelijän toiveesta laskujen perusteena on halvimman

lajikkeen ostohinta. Toimituseränä on edelleen 40 kg:n säkki, jonka hinta on 14,88 € (12,20 €). Siemenviljan hinnaksi ohran osalta tulee 639,84 € (524,46 €). Ohran tuotantomäärän oletan samaksi kuin vehnässäkin, 26,39 tonnia ja sen myyntihinta on noin 180 € (153,85 €) tonnilta. (Agrimarket Pori, 12.9.2007)

TAULUKKO 5. Tuloslaskelma, ohra

TULOSLASKELMA, OHRA

TULOT	€	alv	
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23		
Luonnonhaittakorvaus	1548,00		
Ympäristötuki	904,70		
Luonnonhaittakorvauksen kans. lisäosa	145,05		
Tilatuki	1275,98		
Viljan myynti	4060,10	690,22	17 %
Tulot yhteensä	8177,06	690,22	
MENOT			
	€		
Siemenvilja	524,46	115,38	22 %
Kylvötyöt	870,00	191,40	22 %
Apulanta	754,92	166,08	22 %
K-hormo MCPA	146,62	32,26	22 %
Viljan puinti	657,33	144,61	22 %
Viljan kuivaus	560,03		
Öljy-, varaosakulut	131,86	29,01	22 %
Muut maksut	200,50		
Menot yhteensä	3845,72	678,74	
TULOS JA TILITETTÄVÄ ALV	4331,34	11,48	

Myös ohraa viljeltäessä tulos muodostuu vuoden 2005 tulosta paremmaksi, kasvua on 1 193,76 €. Tulos ei kuitenkaan ole yhtä hyvä kuin vehnänviljelyssä, ohraan verrattuna vehnä tuottaa 405 € eli 8,6 % enemmän. Myös tässä tapauksessa viljelijälle muodostuu tilitettävää arvonlisäveroa, mutta sen määrä on lähes 70 € pienempi.

7.3 Ruis

Rukiin siemenviljan hinta on korkein vertailtavina olevista viljoista, mutta vastavasti on sen myyntihinta suurin. Rukiin siemenen 40 kg:n säkin hinta on 20,80 € (17,05 €) ja viljan myyntihinta on 205 € (175,21 €) / tonni. Kokonaishinnaksi siemenelle tulee 894,40 € (733,11 €) ja myynnistä tuottoa saadaan 5 409,95 € (4 623,89 €). (Agrimarket Pori ja Pyssykankaan Talouskauppa, 12.9.2007)

TAULUKKO 6. Tuloslaskelma, ruis

TULOSLASKELMA, RUIS

TULOT	€	alv	
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23		
Luonnonhaittakorvaus	1548,00		
Ympäristötuki	904,70		
Luonnonhaittakorvauksen kans. lisäosa	145,05		
Tilatuki	1275,98		
Viljan myynti	4623,89	786,06	17 %
Tulot yhteensä	8740,85	786,06	
MENOT	€		
Siemenvilja	733,11	161,28	22 %
Kylvötyöt	870,00	191,40	22 %
Apulanta	754,92	166,08	22 %
K-hormo MCPA	146,62	32,26	22 %
Viljan puinti	657,33	144,61	22 %
Viljan kuivaus	560,03		
Öljy-, varaosakulut	131,86	29,01	22 %
Muut maksut	200,50		
Menot yhteensä	4054,37	724,64	
TULOS JA TILITETTÄVÄ ALV	4686,48	61,42	

Rukiin viljelyllä Heikkilän tilan tulos muodostuisi 1 549 € suuremmaksi kuin vuonna 2005. Yllättävää kyllä, rukiin viljely ei kuitenkaan muodosta parasta tulosta vaan myös sen tulos jää vehnän viljelyä heikommaksi. Syy tähän on siinä, että vaikka viljan myyntitulot rukiin kohdalla ovatkin 113 € suuremmat kuin vehnällä, myös vastaavasti sen siemenviljan kustannukset 163 € vehnän siementä suuremmat. Tämän vuoksi todellista voittoa ei synny yhtä paljon kuin vehnän myynnistä, koska etu voitoissa menee täysimääräisesti suurempien siemenkustannusten kattamiseen.

7.4 Kaura

Kauran viljelyyn Heikkilän tilan ei tarvitsisi hankkia siemenviljaa ollenkaan. Tämä johtuu siitä, että kauraa tilalla on jo viljelty ja näin ollen siemenviljaa on tarvittava määrä omasta takaa. Kauran myyntihinta on vertailtavista viljalajikkeista alhaisin, 175 € (149,57 €) vaikkakin hinnan nousu vertailuvuoteen 2005 on lähes 100 € eli 127 %. Tuotantomäärällä 26,39 tonnia myyntituloja kertyy 4 618,25 € (3 947,22 €).

TAULUKKO 7. Tuloslaskelma, kaura

TULOSLASKELMA, KAURA

TULOT	€	alv	
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23		
Luonnonhaittakorvaus	1548,00		
Ympäristötuki	904,70		
Luonnonhaittakorvauksen kans. lisäosa	145,05		
Tilatuki	1275,98		
Viljan myynti	3947,22	671,03	17 %
Tulot yhteensä	8064,18	671,03	
MENOT	€		
Kylvötyöt	870,00	191,40	22 %
Apulanta	754,92	166,08	22 %
K-hormo MCPA	146,62	32,26	22 %
Viljan puinti	657,33	144,61	22 %
Viljan kuivaus	560,03		
Öljy-, varaosakulut	131,86	29,01	22 %
Muut maksut	200,50		
Menot yhteensä	3321,26	563,36	
TULOS JA TILITETTÄVÄ ALV	4742,92	107,67	

Kauran viljely vaikuttaisi olevan kannattavinta ja tulos on hieman parempi kuin vehnän viljelyssä. Kauran osalta ei kuitenkaan tule siemenviljakuluja joten tulosta ei voi pitää vertailukelpoisena. Kun ajatellaan laskelmaa seuraavaa vuotta, jolloin siemenviljakulut poistuvat kaikista viljelyvaihtoehdoista, on kauranviljelyn tulos 564 € heikompi.

7.5 Heinä

Viljanviljelyn sijaan yhtenä vaihtoehtona Heikkilän tilalle on kylvää kaikki pellot rehuheinälle. Tämä ei vaikuttaisi saatavien tukien määrään, mutta vähentäisi vuosittain tarvittavien töiden määrää koska kylvötöitä ei ensimmäisen kerran jälkeen tule. Heinää viljeltäessä tuloja heinästä ei kuitenkaan ensimmäisenä vuotena saada, koska siemen kylvetään viljan sekaan ja heinä on korjuukelpoista vasta toisena kasvuvuotena. Vuonna 2007 Heikkilän tilalla korjuukelpoista heinää kasvaa Savimaalla, Trekolintauksessa sekä osalla kuokkamaata, heinän yhteiskasvualan ollessa 2,85 hehtaaria. Lasken tuloslaskelman kahdelle vuodelle, joista ensimmäisenä tuottoa syntyy jo olemassa olevista heinämaista ja toisen vuoden tuotto koko

peltoalalta. Myös kustannukset poikkeavat eri vuosina, ensimmäisenä vuotena syntyy osa kustannuksista heinätöistä ja osa taas vaadittavista kylvöistä. Toisena vuotena kylvöitä ei enää vaadita.

Timotein siemen maksaa 2,45 € (2,01 €) kg ja se toimitetaan 20 kg:n säkeissä. Säikkihintaa on siis 49 € (40,16 €). Kylvettävä ala on 4,69 hehtaaria ja siementä vaaditaan 30 kg / hehtaari. Siementarve on siis 140 kg ja sen hinnaksi tulee 343 € (281,15 €). Vaikka kylvö toteutetaan viljan sekaan, ei siemenviljasta synny kustannuksia, koska käytössä on edellisen vuoden sadosta kauran siemen. (Pysykan-kaan Talouskauppa, 12.9.2007)

Heinä hinnoitellaan sen paalaustavan mukaan. Kuivatun heinän kilohinta on keskimäärin 0,20 € (0,16 €) / kg ja paalin paino noin 12 kg. Kuivaheinäpaalin myyntihinta on siten noin 2,40 € (1,97 €). Heinän voi myös paalata säilörehuksi pyöröpaaliin, jonka paino on noin 350 kg. Pyöröpaalin keskimääräinen kilohinta on 0,10 € (0,08 €) / kg eli yhden paalin myyntihinnaksi muodostuu noin 35 € (28,69 €). Hinnat ovat keskimääräisiä, laskettuna eri maanviljelijöiden pyytämien kilohintojen mukaan. Käytän laskuissani kuivaheinäpaalin hintaa, koska sen lisäksi että se on arvokkaampaa, on se myös laadultaan parempaa. Tulos kahden vuoden ajalta on seuraava.

TAULUKKO 8. Tuloslaskelma, heinä

TULOSLASKELMA, HEINÄ

TULOT	Vuosi 1		Vuosi 2	
	€	alv 17/22 %	€	alv 22 %
Ympäristötuen kansallinen lisäosa	243,23		243,23	
Luonnonhaittakorvaus	1548,00		1548,00	
Ympäristötuki	904,70		904,70	
Luonnonhaittakorvauksen kans. lisäosa	145,05		145,05	
Tilatuki	1275,98		1275,98	
Viljan myynti	2134,36	362,84		
Heinän myynti	2226,04	489,73	5889,23	1295,63
Tulot yhteensä	8477,36	852,57	10006,19	1295,63
MENOT	€			
Heinän siemen	281,15	61,85		
Kylvötyöt	541,15	119,05		
Heinätyöt	455,33	100,17	1204,62	265,02
Apulanta	754,92	166,08	754,92	166,08
Viljan puinti	408,87	89,95		
Viljan kuivaus	348,35			
Öljy-, varaosakulut	131,86	29,01	131,86	29,01
Muut maksut	200,50		200,50	
Menot yhteensä	3122,13	566,12	2291,90	460,11
TULOS JA TILITETTÄVÄ ALV	5355,23	286,45	7714,29	835,52

Heinän viljelyn tulos muodostuu selvästi parhaimmaksi vertailtavista kohteista. Jo ensimmäisenä vuonna, jolloin koko pelto ei vielä tuota heinäsatoa, on tulos yli 70 % suurempi vuoteen 2005 verrattuna. Vaihtoehtojen välillä ja täydellä tuotantotalalla heinän tulos ylittää vehnän tuloksen lähes 3 000 €:lla.

7.6 Yhteenveto

Laskelmani osoittavat todeksi sen, mitä jo viljelijän kanssa epäilimme, että kannattavin viljelytuote tällä hetkellä on heinä. Heinänviljelyn etuna on myös se, että se vaatii vähemmän työpanoksia kasvukauden aikana kuin viljan viljely. Tämä on eduksi juuri sen vuoksi, että viljelijällä ei ole omaa kalustoa eikä aikaa maatilán päivittäiseen toimintaan. Heinänviljelyn myötä vähenee ulkopuolisen työpanoksen tarve ja syntyy kustannussäästöjä, jotka puolestaan parantavat tulosta. Heinää viljeltäessä toteutuvat ne molemmat tavoitteet, jotka asetettiin kannattavuuden parantamiselle. Tulot kasvavat ja kustannukset pienenevät.

Vuonna 2007 viljan hinta on noussut vuodesta 2005 huimasti ja hinta vaikuttaisi jatkavan kasvuaan. Tästä syystä viljan viljelynkään ei missään tapauksessa voi sanoa olevan kannattamatonta. Kuten laskelmani vehnänviljelyn kohdalla osoittavat, tuottaa toiminta sillä alueella erittäin paljon paremmin vertailuvuoteen nähden. Paremmen tuloksen taustalla ei laskelmissani ole käytetty muuta tekijää, kuin hintojen nousu.

Eräänä pohtimisen arvoisena vaihtoehtona harkitsimme viljelijän kanssa heinänviljelyä yhdessä jonkin tuottavan viljakasvin kanssa. Toiseksi viljelytuotteeksi valitsisin juuri vehnän sen tuottavuuden vuoksi. Mutta vaikka kaikki maat nyt viljeltäisiinkin heinälle, on siitä helppo vaihtaa takaisin viljan viljelyyn viljan tuottaessa tulosta heti kylvövuotenaan. Viljan hintojen nousun jatkuessa ja viljanviljelyn tuoton ylittäessä heinänviljelyn tuoton, näin varmasti tulee tapahtumaankin. Tarkoituksenahan kuitenkin on saavuttaa mahdollisimman hyvä tuotto maankäytössä.

LÄHTEET

Tike. 2006. Maatilatilastollinen vuosikirja 2005. Vantaa. Dark Oy

Tike. 2005. Eurojyvä, maatilat Suomessa ja EU:ssa. Helsinki. Strålfors Information Logistics Oy

Tuloverolaki

Maatalouden tuloverolaki

Arvonlisäverolaki

Verohallinnon julkaisu 189.04. Arvonlisäverovelvollisen opas 2004.

Maa- ja metsätalousministeriö. Hakuopas 2005.

Viljelijän muistiinpanot sekä verotustodistus 2005

Heikkilän tilan kauppakirjat

2.1.1. Maatilojen¹⁾ lukumäärä peltosuuruusluokan mukaan alueittain vuonna 2004 sekä koko maassa vuosina 1990–2004
 Antal lantbrukslägenheter¹⁾ inom olika åkerstorleksgrupper områdesvis år 2004 och i hela landet åren 1990–2004
 Number of farms¹⁾ by field area groups by Employment and Economic Development Centre, 2004 and in the whole country 1990–2004

	Peltoala, ha – Åkerareal, ha – Arable land area, ha								
	0– 0.99	1.00– 1.99	2.00– 2.99	3.00– 3.99	4.00– 4.99	5.00– 9.99	10.00– 14.99	15.00– 19.99	20.00– 24.99
Työvoima- ja elinkeinokeskus – Arbetskrafts- och näringscentral – Employment and Economic Development Centre									
Uudenmaan	48	24	18	155	123	478	465	401	384
Varsinais-Suomen	86	39	35	217	203	792	828	718	693
Satakunnan	54	32	16	206	150	732	648	504	434
Hämeen	68	16	20	145	87	533	546	552	472
Pirkanmaan	60	20	20	150	169	744	635	552	434
Kaakkois-Suomen	40	26	15	112	106	480	590	588	460
Etelä-Savon	47	22	19	146	156	667	585	482	322
Pohjois-Savon	53	32	29	163	148	662	620	586	513
Pohjois-Karjalan	28	15	15	95	88	452	367	383	287
Keski-Suomen	37	18	27	169	145	629	539	449	363
Etelä-Pohjanmaan	83	28	15	238	192	1 031	1 145	965	816
Pohjanmaan	56	18	18	238	172	788	875	788	730
Pohjois-Pohjanmaan	71	14	15	209	158	626	575	566	542
Kainuun	17	8	8	41	34	185	178	138	114
Lapin	22	8	10	154	115	439	275	212	173
Ahvenanmaa	23	15	12	34	33	116	86	73	50
Yhteensä – Sammanlagt – Total ...	793	335	292	2 472	2 079	9 354	8 957	7 957	6 787
1990	..	4 953	4 659	4 535	4 689	28 199	24 182	18 566	13 053
1991	..	5 037	5 024	..	9 180	26 225	23 053	17 970	12 775
1992	..	5 006	4 909	..	8 775	24 451	21 619	17 113	12 329
1993	..	4 860	4 582	..	8 189	22 171	20 048	16 212	12 104
1994	..	<u>4 728</u>	<u>4 389</u>	..	<u>8 093</u>	<u>21 477</u>	<u>19 396</u>	<u>15 608</u>	<u>11 871</u>
1995 ⁴⁾	..	1 545	1 639	..	6 804	17 049	16 918	14 362	11 272
1996 ⁴⁾	..	1 158	1 147	..	6 337	15 274	15 330	13 200	10 606
1997 ⁴⁾	..	914	866	..	6 072	14 210	14 134	12 415	10 022
1998 ⁴⁾	..	801	767	..	6 026	13 586	13 225	11 491	9 434
2000 ⁴⁾	893	456	451	2 688	2 385	11 229	10 924	9 481	8 002
2001 ⁴⁾	1 001	424	414	2 557	2 209	10 532	10 233	8 993	7 713
2002 ⁴⁾	1 146	380	336	2 516	2 145	10 076	9 722	8 582	7 331
2003 ⁴⁾	636	357	313	2 572	2 153	9 788	9 401	8 297	7 063
2004 ⁴⁾	793	335	292	2 472	2 079	9 354	8 957	7 957	6 787

Lähde: Tike: Maatalouslaskenta 1990 ja 2000, maatilarekisteri 1991–1998 ja 2001–2004
 Källa: Tike: Lantbruksräkningen 1990 och 2000, lantbruksregistret 1991–1998 och 2001–2004
 Source: Tike: Agricultural Census 1990 and 2000, Farm Register 1991–1998 and 2001–2004

¹⁾ Tuotantotoimintaa harjoittavat ns. aktiivitalat – Sk. aktiva lantbrukslägenheter som idkar produktionsverksamhet – Active farms engaging in production

²⁾ Vuosina 1991–1998 luokka 4.00–4.99 sisältää myös luokan 3.00–3.99 tiedot, ja luokka 100.00–149.99 kaikkien vähintään 100 hehtaarin tilojen tiedot – Under åren 1991–1998 omfattar gruppen 4.00–4.99 även uppgifterna för gruppen 3.00–3.99, och gruppen 100.00–149.99 uppgifter för alla lantbrukslägenheter med minst 100 hektar – In 1991–1998 group 4.00–4.99 includes information on group 3.00–3.99, and group 100.00–149.99 information on farms of at least 100 ha

2.1.7. Maatilojen ¹⁾ keskimääräinen peltoala alueittain vuonna 2004 sekä koko maassa vuosina 1990–2004
Lantbrukslägenheternas ¹⁾ medelåkerareal områdesvis år 2004 och i hela landet åren 1990–2004
Average arable land area of farms ¹⁾ by Employment and Economic Development Centre, 2004 and in the whole country 1990–2004

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentral Employment and Economic Development Centre	Vähintään 1 hehtaarin tilat Gårdar med minst 1 hektar åker Farms with 1 or more hectares arable land	Vähintään 3 hehtaarin tilat Gårdar med minst 3 hektar åker Farms with 3 or more hectares arable land	Kaikki maatilat ²⁾ Alla gårdar ²⁾ All farms ²⁾
	ha		
Uudenmaan	40,67	41,03	40,62
Varsinais-Suomen	38,13	38,48	38,05
Satakunnan	30,78	31,07	30,74
Hämeen	36,98	37,22	36,85
Pirkanmaan	31,34	31,59	31,25
Kaakkois-Suomen	31,33	31,60	31,26
Etelä-Savon	21,51	21,74	21,42
Pohjois-Savon	28,33	28,66	28,25
Pohjois-Karjalan	29,53	29,81	29,45
Keski-Suomen	25,24	25,52	25,17
Etelä-Pohjanmaan	30,08	30,24	30,02
Pohjanmaan	28,90	29,04	28,81
Pohjois-Pohjanmaan	35,31	35,48	35,20
Kainuun	25,83	26,17	25,81
Lapin	21,64	21,82	21,62
Ahvenanmaa	22,29	23,21	21,99
Koko maa – Heia landet – Whole country	31,48	31,74	31,40
1990	17,34	18,58	..
1991	17,66	19,02	..
1992	18,06	19,50	..
1993	18,78	20,27	..
1994	19,20	20,69	..
1995	21,68	22,33	..
1996	22,90	23,43	..
1997	23,96	24,40	..
1998	25,00	25,42	..
2000	28,03	28,34	27,97
2001	29,07	29,37	28,91
2002	29,97	30,24	29,90
2003	30,59	30,86	30,52
2004	31,48	31,74	31,40

Lähde: Tike: Maatilarekisteri 1991–1998 ja 2001–2004, maatalousiaskenta 1990 ja 2000
 Källa: Tike: Lantbruksregistret 1991–1998 och 2001–2004, lantbruksräkningen 1990 och 2000
 Source: Tike: Farm Register 1991–1998 and 2001–2004, Agricultural Census 1990 and 2000

¹⁾ Tuotantotoimintaa harjoittavat ns. aktiivitalat – Sk. aktiva lantbrukslägenheter som idkar produktionsverksamhet – Active farms engaging in production

²⁾ Sisältää vain maatilat, joilla on peltoa ja puutarhaa - Inkluderar lantbrukslägenheter endast med åker och trädgård - Includes farms only with arable and horticultural land

2.1.9. Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnan mukaan, 1990–2004
Antal lantbrukslägenheter enligt produktionsinriktning, 1990–2004
Number of farms by production sector, 1990–2004

Vuosi ¹⁾ År ¹⁾ Year ¹⁾	Lypsy- karja- talous Mjölk- produktion Milk production	Muu nauta- karjatalous Övrig nötboskaps- hushållning Other cattle husbandry	Sikatalous Svin- hushållning Pig husbandry	Siipikarja- talous Fjäderfä- hushållning Poultry husbandry	Lammas- ja vuohi- talous Får- och get- hushållning Sheep and goat husbandry	Hevos- talous Hästhus- hållning Horse husbandry
1990	43 564	11 500	7 081	2 552	1 282	955
1991	40 188	12 390	7 114	2 650	1 477	1 265
1992	37 874	11 872	6 899	2 625	1 360	1 267
1993	36 187	11 014	6 712	2 617	1 295	1 320
1994	35 075	10 630	6 631	2 576	1 390	1 381
1995	32 480	9 394	6 249	2 239	1 358	2 025
1996	30 369	8 329	5 904	1 974	1 240	2 118
1997	28 677	7 571	5 612	1 802	1 099	2 119
1998	27 043	6 726	5 300	1 561	1 107	2 256
2000	22 913	5 349	4 316	1 231	890	2 080
2001	21 376	5 296	3 999	1 147	909	2 098
2002	20 073	5 044	3 815	1 087	864	2 104
2003	18 737	4 888	3 657	1 040	844	2 115
2004	17 490	4 774	3 401	1 034	1 034	2 148

Vuosi ¹⁾ År ¹⁾ Year ¹⁾	Viljan- viljely Spannmåls- odling Cereals production	Erikoiskasvi- tuotanto Produktion av special- växter Special crop production	Puutarha- kasvien viljely ²⁾ Frilands- odling av trädgårds- växter ²⁾ Horticulture ²⁾	Muu kasvi- tuotanto Övrig produktion av växter Other plant production	Muu tuotanto ³⁾ Övrig produktion ³⁾ Other production ³⁾	Yhteensä ³⁾ Totalt ³⁾ Total ³⁾
1990	35 218	4 694	3 525	4 045	14 698	129 114
1991	36 233	4 310	3 388	4 329	12 740	126 084
1992	35 130	4 173	3 436	4 526	12 187	121 349
1993	33 811	4 140	3 424	4 601	11 160	116 281
1994	33 101	4 193	3 438	5 106	10 989	114 510
1995	29 294	4 322	3 281	5 390	3 932	99 964
1996	28 404	4 368	3 085	5 207	3 116	94 114
1997	28 036	4 363	2 957	4 927	3 040	90 203
1998	28 285	4 596	2 978	5 049	3 169	88 070
2000	27 510	4 386	2 361	4 629	4 118	79 783
2001	28 686	4 807	2 486	5 469	1 047	77 320
2002	28 799	4 613	2 438	5 569	1 068	75 474
2003	29 023	4 486	2 421	5 778	725	73 714
2004	28 979	4 416	2 331	6 011	436	72 054

Lähde: Tike: Maatilarekisteri 1991–1998 ja 2001–2004, maatalouslaskenta 1990 ja 2000.
Källa: Tike: Lantbruksregistret 1991–1998 och 2001–2004, lantbruksräkningen 1990 och 2000
Source: Tike: Farm Register 1991–1998 and 2001–2004, Agricultural Census 1990 and 2000

1) Vuoden 1999 tietoja ei ole saatavissa vuoden 2000 maatalouslaskennan vuoksi – Uppgifter för år 1999 är inte tillgängliga på grund av 2000 års lantbruksräkning – The data for 1999 are not available due to the agricultural census in 2000.

2) Puutarhakasvien viljely avomaalla ja kasvihuoneissa – Odling av trädgårdsväxter i växthus och på friland – Includes cultivation in the open and in greenhouses

3) Vuodesta 1995 lähtien ns. aktiivitoihin on luettu metsätaloutta tai muuta tuotantotoimintaa päätuotantosuuntanaan harjoittavista tiloista vain ne, joilla on peltoa viljelyksessä – Från och med 1995 räknas till de aktiva lägenheterna av de lägenheter som bedriver skogsbruk eller annan produktionsverksamhet som sin huvudsakliga produktionsinriktning endast de lägenheter som har åker i odling – Since 1995 holdings with forestry or some other type of production as their main activity are only considered active farms if they have fields under cultivation

3.1. Viljelijäväestö ja vakinaisesti palkatut sukupuolen ja iän mukaan vuosina 2000 ja 2003
 Jordbruksbefolkningen och den fast avlönade arbetskraften efter kön och ålder åren 2000 och 2003
 Farm population and the workers in permanent employment by sex and age in 2000 and 2003

Ikä Ålder Age	Viljelijät ¹⁾ Brukare ¹⁾ Farmers ¹⁾		Viljelijöiden puoliset ²⁾ Odlarens maka/make ²⁾ Spouses of farmers ²⁾		Muut perheenjäsenet ^{2,3)} Övriga familjemedlemmar ^{2,3)} Other family members ^{2,3)}		Vakinaisesti palkatut Fast avlönade Workers in permanent employment		Yhteensä Inalles Total	
	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women	Miehet Män Men	Naiset Kvinnor Women
2000										
-24	930	195	21	341	14 865	6 639	409	295	16 225	7 470
25-29	2 347	360	94	1 262	3 966	1 077	329	162	6 736	2 861
30-34	5 765	778	291	3 338	2 569	729	314	121	8 939	4 966
35-39	9 386	1 097	520	5 661	1 411	432	348	157	11 665	7 347
40-44	11 114	1 158	562	6 366	885	327	398	146	12 959	7 997
45-49	12 123	1 395	708	6 594	713	351	402	139	13 946	8 479
50-54	14 409	1 957	838	7 256	760	560	398	156	16 394	9 929
55-59	8 604	1 376	629	3 652	993	987	255	101	10 481	6 116
60-64	5 158	1 013	467	1 924	1 651	1 209	130	38	7 406	4 184
65-	4 573	996	578	946	5 221	2 289	47	17	10 419	4 248
Yhteensä - Inalles - Total	74 409	10 325	4 708	37 340	33 034	14 600	3 030	1 332	115 170	63 597
2003										
-24	868	207	9	307	14 413	6 285	346	294	15 636	7 093
25-29	2 117	400	69	1 248	3 801	1 083	290	216	6 277	2 947
30-34	4 451	686	320	2 543	2 355	583	348	168	7 474	3 980
35-39	7 755	1 124	541	5 076	1 472	491	341	174	10 109	6 865
40-44	10 041	1 232	566	6 463	703	256	418	228	11 728	8 179
45-49	10 817	1 294	607	6 421	456	253	366	154	12 246	8 122
50-54	12 487	1 535	709	6 831	546	447	380	191	14 122	9 004
55-59	11 249	1 693	723	5 194	1 283	1 092	249	108	13 504	8 087
60-64	5 447	842	472	2 160	1 532	1 018	118	39	7 569	4 059
65-	4 551	778	470	1 031	5 057	2 141	51	13	10 129	3 963
Yhteensä - Inalles - Total	69 783	9 791	4 486	37 274	31 618	13 649	2 907	1 585	108 794	62 299

Lähde: Tike: Maatalouslaskenta 2000 ja maatalouden rakennetutkimus 2003
 Källa: Tike: Lantbruksräkningen 2000 och lantbrukets strukturundersökning 2003
 Source: Tike: Agricultural Census 2000 and Farm Structure Survey 2003

¹⁾ Sisältää myös ne maatalousyhtiöiden osakkaat, jotka tekevät tilalla maataloustöitä - Inkl. delägare i jordbrukssammanslutningar, som deltar i arbetet på gårdar -
 Incl. joint owners of farming enterprises who carry out agricultural work on the farm

²⁾ Pl. puoliset ja perheenjäsenet, jotka eivät osallistu maataloustöihin - Exkl. makar och familjemedlemmar som inte deltar i lantbruksarbetena - Excl. spouses and family members who do not participate in agricultural work on the farm.

³⁾ 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat - 15-åriga och äldre - 15 years of age and older

3.2. Viljelijöiden lukumäärä yksityishenkilöiden omistamilla maatiloilla alueittain vuonna 2004 sekä koko maassa vuosina 2001–2004

Antal jordbrukare på av privatpersoner ägda lantbrukslägenheter områdesvis år 2004 och i hela landet åren 2001–2004

Number of farmers on privately owned farms by Employment and Economic Development Centre, 2004 and in the whole country 2001–2004

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentral Employment and Economic Development Centre	Ikä – Ålder – Age										Yhteensä Samman- lagt Total	Keski-ikä, vuotta Genomsnitts ålder, år Average age, years
	-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-		
Uudenmaan	21	111	198	391	538	648	661	796	401	318	4 083	50,0
Varsinais-Suomen	41	160	372	719	914	976	1 102	1 263	637	561	6 745	49,8
Satakunnan	23	110	214	415	594	643	700	798	411	306	4 214	49,7
Hämeen	18	109	264	492	716	673	791	815	363	325	4 566	49,2
Pirkanmaan	41	104	248	465	700	658	768	834	403	374	4 595	49,6
Kaakkois-Suomen	26	109	190	402	617	643	672	685	303	251	3 898	49,0
Etelä-Savon	19	69	183	315	466	491	541	586	231	187	3 088	49,0
Pohjois-Savon	33	137	277	551	726	809	820	773	282	220	4 628	47,9
Pohjois-Karjalan	11	69	147	260	428	469	506	523	134	103	2 650	48,3
Keski-Suomen	35	92	169	352	521	488	570	643	284	207	3 361	49,1
Etelä-Pohjanmaan	68	247	457	846	1 058	1 183	1 373	1 281	477	336	7 326	48,0
Pohjanmaan	59	200	398	684	839	903	986	1 043	516	334	5 962	48,4
Pohjois-Pohjanmaan	52	172	334	582	827	859	975	833	315	238	5 187	47,7
Kainuun	4	28	57	109	179	186	180	191	61	43	1 038	48,2
Lapin	15	52	105	205	344	286	288	290	146	72	1 803	47,7
Ahvenanmaa	5	23	28	59	85	79	76	95	70	62	582	50,1
Koko maa – Hela landet – Whole country	471	1 792	3 641	6 847	9 552	9 994	11 009	11 449	5 034	3 937	63 726	48,9
%	0,7	2,8	5,7	10,7	15,0	15,7	17,3	18,0	7,9	6,2	100,0	
2001	645	1 968	4 841	8 591	10 176	11 036	13 162	8 936	5 233	3 619	68 207	47,7
2002	582	1 916	4 372	8 101	9 909	10 565	12 478	10 066	5 017	3 624	66 630	48,1
2003	542	1 900	3 968	7 511	9 779	10 242	11 701	10 737	5 009	3 766	65 155	48,4
2004	471	1 792	3 641	6 847	9 552	9 994	11 009	11 449	5 034	3 937	63 726	48,9

Lähde: Tike: Maatiliarekisteri
Källa: Tike: Lantbruksregistret
Source: Tike: Farm Register

11.1. Kokonaisala ja maatalousmaan jakautuminen EU-maissa, 2004
 Total areal och jordbruksareal i EU, 2004
 Total and agricultural area by main category in the European Union, 2004

Maa Land Country	Kokonais- ala Total- areal Total area	Käytössä oleva maatalousmaa Utnyttjad jordbruksareal Utilised agricultural area	Peltoala Åkerareal Arable land	Pysyvät nurmet Betes- mark Permanent grassland	Monivuotiset kasvit Fleråriga grödor Land under permanent crops	Metsä Skogsmark Wooded area
1 000 ha						
Alankomaat – Nederländerna – Netherlands	3 736	1 927	1 117	763	32	349
Belgia – Belgien – Belgium	3 053	1 394	840	530	21	617
Espanja – Spanien – Spain	50 488	25 249	12 775	7 328	4 987	19 028
Irlanti – Irland – Ireland	7 030	4 307	1 205	3 098	2	⁴⁾ 327
Iso-Britannia – Storbritannien – United Kingdom	24 410	17 069	5 854	11 183	32	⁵⁾ 2 430
Italia – Italien – Italy	30 132	¹⁾ 15 097	¹⁾ 7 959	4 347	¹⁾ 2 674	¹⁾ 10 306
Itävalta – Österrike – Austria	8 386	¹⁾ 3 374	¹⁾ 1 379	1 917	¹⁾ 71	¹⁾ 3 260
Kreikka – Grekland – Greece	13 196	²⁾ 3 906	2 677	⁶⁾ 1 789	1 134	²⁾ 2 940
Kypros – Cypern – Cyprus	925	¹⁾ 136	⁶⁾ 87	¹⁾ 1	¹⁾ 37	..
Latvia – Lettland – Latvia	6 459	1 642	1 009	621	12	2 886
Liettua – Litaunen – Lithuania	6 530	2 604	1 587	955	33	2 026
Luxemburg – Luxemburg – Luxembourg	259	128	62	65	1	89
Malta – Malta – Malta	32	10	8	..	1	..
Portugali – Portugal – Portugal	9 191	3 819	1 516	1 507	773	3 324
Puola – Polen – Poland	31 269	16 301	12 606	3 365	282	9 127
Ranska – Frankrike – France	54 909	29 632	18 305	10 039	1 123	15 500
Ruotsi – Sverige – Sweden	45 030	3 153	2 646	504	3	23 507
Saksa – Tyskland – Germany	35 703	17 020	11 899	4 913	202	³⁾ 10 491
Slovakia – Slovakien – Slovakia	4 905	1 935	1 361	514	27	2 004
Slovenia – Slovenien – Slovenia	2 027	491	175	287	29	1 283
Suomi – Finland – Finland	33 815	2 253	2 219	28	4	⁴⁾ 23 186
Tanska – Danmark – Denmark	4 310	2 664	2 470	183	10	486
Tseki – Tjeckien – Czech Republic	7 887	3 631	2 725	858	¹⁾ 34	2 644
Unkari – Ungern – Hungary	9 303	5 862	4 500	1 060	204	1 775
Viro – Estland – Estonia	4 523	770	517	236	2	2 267
EU-15	323 645	..	..	48 196	..	..
EU-25	397 504	..	..	..	..	..

Lähde – Källa – Source: Eurostat

¹⁾ Vuoden 2003 tieto – Avser 2003 – Figures refer to 2003

²⁾ Vuoden 2000 tieto – Avser 2000 – Figures refer to 2000

³⁾ Vuoden 1997 tieto – Avser 1997 – Figures refer to 1997

⁴⁾ Vuoden 1995 tieto – Avser 1995 – Figures refer to 1995

⁵⁾ Vuoden 1993 tieto – Avser 1993 – Figures refer to 1993

⁶⁾ Eurostatin arvio – Eurostats uppskattning – Eurostat estimate

11.2. Työllisen työvoiman jakautuminen toimialoittain EU-maissa, 2003 (% ja 1 000 henkeä)
Sysselsättning fördelade på sektorer i EU, 2003 (% och 1 000 personer)
Civilian employment by sector of activity in the European Union, 2003 (% and 1 000 persons)

Maa Land Country	Maa- ja metsätalous ja kalastus Jordbruk, skogsbruk och fiske Agriculture, forestry and fisheries	Teollisuus Industri Industry	Muu Övrigt Other	Yhteensä Totalt Total	
	%			%	1 000
Alankomaat – Nederländerna – <i>Netherlands</i>	3,3	18,9	77,7	100	8 314
Belgia – Belgien – <i>Belgium</i>	2,2	22,2	75,6	100	4 115
Espanja – Spanien – <i>Spain</i>	5,7	29,1	65,3	100	16 646
Irlanti – Irland – <i>Ireland</i>	6,5	27,7	65,8	100	1 797
Iso-Britannia – Storbritannien – <i>United Kingdom</i>	0,9	18,7	80,4	100	29 771
Italia – Italien – <i>Italy</i>	4,4	29,0	66,5	100	24 286
Itävalta – Österrike – <i>Austria</i>	12,9	23,8	63,3	100	4 061
Kreikka – Grekland – <i>Greece</i>	16,0	23,4	60,6	100	3 966
Kypros – Cypem – <i>Cyprus</i> ¹⁾	9,1	20,7	70,2	100	302
Latvia – Lettland – <i>Latvia</i>	13,4	25,8	60,8	100	997
Liettua – Litauen – <i>Lithuania</i>	17,8	28,0	54,1	100	1 442
Luxemburg – Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	1,3	21,5	77,2	100	294
Malta – Malta – <i>Malta</i> ¹⁾	1,9	34,3	63,7	100	134
Portugali – Portugal – <i>Portugal</i>	12,6	32,3	55,0	100	5 064
Puola – Polen – <i>Poland</i>	18,4	28,6	53,0	100	13 617
Ranska – Frankrike – <i>France</i>	4,1	21,7	74,3	100	24 888
Ruotsi – Sverige – <i>Sweden</i>	2,3	22,8	74,8	100	4 341
Saksa – Tyskland – <i>Germany</i>	2,4	27,2	70,3	100	38 248
Slovakia – Slovakien – <i>Slovakia</i>	4,4	34,1	61,5	100	2 062
Slovenia – Slovenien – <i>Slovenia</i>	10,9	36,9	52,3	100	893
Suomi – Finland – <i>Finland</i>	5,1	26,0	68,9	100	2 350
Tanska – Danmark – <i>Denmark</i>	3,3	22,2	74,5	100	2 755
Tšekki – Tjeckien – <i>Czech Republic</i>	4,5	39,4	56,1	100	4 731
Unkari – Ungern – <i>Hungary</i>	5,8	31,9	62,3	100	3 969
Viro – Estland – <i>Estonia</i>	6,1	32,3	61,5	100	593
EU-15	4,0	24,6	71,4	100	170 896
EU-25	..	..	..	..	..

Lähde – Källa – *Source: Eurostat*

¹⁾ Vuoden 2000 tieto – Avser 2000 – *Figures refer to 2000*

11.3. Maatilojen lukumäärä ja maatalousmaan jakautuminen peltosuuruusluokan mukaan EU-maissa, 2003
Antal lantbrukslägenheter och jordbruksarealens fördelning enligt åkerstorleksgrupp i EU, 2003
Number of farms and agricultural area by field area groups in the European Union, 2003

Maa Land Country	Peltosuuruusluokka, ha – Åkerstorleksgrupp, ha – Field area group, ha					Yhteensä Inalles Total
	–4,9	5–19,9	20–49,9	50– 99,9	100–	
	kpl – st – number					
Alankomaat – Nederländerna – <i>Netherlands</i>	25 300	25 760	24 040	8 630	1 770	85 500
Belgia – Belgien – <i>Belgium</i>	15 390	16 110	15 270	6 480	1 700	54 940
Espanja – Spanien – <i>Spain</i>	626 950	300 460	113 760	49 410	50 130	1 140 730
Irlanti – Irland – <i>Ireland</i>	10 410	48 910	51 600	19 470	4 860	135 250
Iso-Britannia – Storbritannien – <i>United Kingdom</i>	103 530	56 680	45 020	35 660	39 750	280 630
Italia – Italien – <i>Italy</i>	1 508 880	327 270	87 260	26 180	14 220	1 963 820
Itävalta – Österrike – <i>Austria</i>	56 040	73 400	34 150	7 220	2 950	173 770
Kreikka – Grekland – <i>Greece</i>	627 380	163 180	27 410	4 980	1 520	824 460
Luxemburg – Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	490	410	440	780	340	2 450
Portugali – Portugal – <i>Portugal</i>	275 400	61 120	13 050	4 080	5 650	359 280
Ranska – Frankrike – <i>France</i>	169 490	120 870	121 320	118 450	83 850	614 000
Ruotsi – Sverige – <i>Sweden</i>	7 050	23 900	17 660	11 410	7 870	67 890
Saksa – Tyskland – <i>Germany</i>	97 450	137 270	94 040	55 250	28 300	412 300
Suomi – Finland – <i>Finland</i>	7 460	27 250	27 880	10 130	2 260	74 950
Tanska – Danmark – <i>Denmark</i>	1 810	16 860	12 770	9 500	7 680	48 610
	1 000 ha					
Alankomaat – Nederländerna – <i>Netherlands</i>	53,8	284,1	793,9	569,3	306,3	2 007,3
Belgia – Belgien – <i>Belgium</i>	30,3	181,7	497,3	440,0	245,1	1 394,4
Espanja – Spanien – <i>Spain</i>	1 244,7	3 017,0	3 507,5	3 414,2	13 991,9	25 175,3
Irlanti – Irland – <i>Ireland</i>	32,4	601,4	1 676,6	1 304,2	757,1	4 371,7
Iso-Britannia – Storbritannien – <i>United Kingdom</i>	137,9	623,6	1 494,1	2 547,8	11 302,4	16 105,8
Italia – Italien – <i>Italy</i>	2 233,8	3 137,6	2 645,1	1 769,1	3 330,2	13 115,8
Itävalta – Österrike – <i>Austria</i>	142,3	822,0	1 030,5	478,9	783,6	3 257,2
Kreikka – Grekland – <i>Greece</i>	1 062,9	1 481,5	806,4	329,8	287,2	3 967,8
Luxemburg – Luxemburg – <i>Luxembourg</i>	1,0	4,4	15,5	57,4	49,9	128,2
Portugali – Portugal – <i>Portugal</i>	480,0	576,1	395,1	282,3	1 991,7	3 725,2
Ranska – Frankrike – <i>France</i>	328,0	1 331,3	4 113,9	8 450,3	13 571,7	27 795,2
Ruotsi – Sverige – <i>Sweden</i>	20,2	271,9	575,1	806,5	1 453,2	3 126,9
Saksa – Tyskland – <i>Germany</i>	250,0	1 583,5	3 101,6	3 851,0	8 195,6	16 981,8
Suomi – Finland – <i>Finland</i>	20,8	332,4	894,3	681,0	316,1	2 244,7
Tanska – Danmark – <i>Denmark</i>	3,4	185,9	417,1	678,6	1 373,2	2 658,2

Lähde – Källa – Source: Eurostat

